

Perspektivní asijské zeleniny pro ČR

Studium a ověřování sortimentu netradičních zelenin v podmínkách ČR

1. *Brassica rapa* var. *Komatsuna*,
2. *Brassica juncea*
3. ***Brassica rapa* var. *nipposinica* (*Mizuna*)**
4. *Brukev řepák vodnice Brassica rapa* var. *Rapa*
5. *Brassica rapa* ssp. *Japonica* (*Mibuna*)
6. *Beta vulgaris* subsp. *cicla* (*Manglod*)
7. *Cichorium endivia* (*Čekanka listová šterbák zahradní*)
8. *Cynara cardunculus* (*Artyčok kardový*)
9. *Cucumis metuliferus* (*kiwano*)
10. *Cyclanthera pedata* L. (*Ačokča*)
11. *Colocasia esculenta* (*Kolokázie jedlá, Taro*)
12. *Helianthus tuberosus* (*Slunečnice topinambur*)
13. *Hibiscus esculentus*, *Abelmoschus esculentus* (*Okra*)
14. *Chrysanthemum coronarium*, */zelí čínské*
15. *Ipomoea batata* Lam. (*Batáty*)
16. *Konjak brambor* (*Konnyaku Kuro*)
17. *Lagenaria siceraria* (*Kalabasa*)
18. *Polymnia sonchifolia*, *Smallanthus sonchifolius* (*Jakon*)
19. (*Ředkev na list Jingan*)
20. (*Zelí pekingské*)
21. *Rucola selvatica*

Perilla frutescens,

Jaké jsou předpokládané fixní náklady při plánovaném ročním objemu prodeje? Mezi fixní náklady řadíme takové, které se nebudou měnit v závislosti na velikosti objednávek. Řadím sem dopravu, administrativní práce zaměstnanců, dále náklady na stálé platby (energii, elektřinu, voda, plyn, benzín), pojištění, náklady na údržbu budov a zařízení, náklady na ošetřování sadu, náklady na reklamu a mzdy stálých pracovníků.

***Hibiscus esculentus* (syn. *Abelmoschus
esculentus*) ibišek jedlý (okra)**

Malvaceae

Popis: Jednoletá teplomilná zelenina. Ibišek jedlý je blízký příbuzný okrasných ibišků, plodící štíhlé jedlé plody. Pěstuje se již po staletí. Kvete jasně žlutými květy. Obsahové látky: bohatá na železo, draslík, vápník, vitamin C a vlákninu.

Původ: Má se za to, že pochází ze severní Afriky, od horního toku Nilu a z Etiopie; odtud se rozšířil do Saudské Arábie a Indie. Jedna z nejstarších zmínek, popisující rostlinu a její pěstování, pochází z Egypta. Na jich Severní Ameriky a karibských oblastí ji přivezli otroci, jež si z Afriky přiváželi svoje plodiny. Jméno gumbo, pod nímž je ibišek znám ve španělsky mluvících zemích, vzniklo portugalskou zkomoleninou angolského jména rostliny.

Nároky: Vyžaduje propustnou, úrodnou, na živiny bohatou půdu, proto ji několik týdnů před setím musíme pohnojit organickými hnojivy. Tropické a teplé temperátní klima. V chladnějších oblastech jej můžeme zkusit pěstovat ve venkovních podmínkách za horkého léta, avšak úspěch zaručí spíše vysetí do skleníku.

Pěstování: Rostlina je vyseta ke kolíku, řádně zahlobeném v zemi, ke kterému je vyvázána. Při dosažení výšky okolo 23-30 cm, zaštípeme vzrostný vrchol, abychom podpořili kvetení. Hnojíme tekutým hnojivem, dokud se rostlina neuchytí. Poté aplikujeme jednou za 14 dní tekuté draselné hnojivo nebo zvolíme techniku zasypání okolí jednotlivých rostlin sulfáty a draselnými solemi. V chladných temperátních oblastech půdu před výsevem několik dní ohříváme, dokud nepomine mrazové nebezpečí. Následně vyséváme rostliny 60 cm od sebe. Je možno jej pěstovat v květináčích s doporučenou velikostí 25 cm nebo pěstebních pytlích s rašelinovým substrátem. Je nutno pravidelně zalévat a v průběhu celého vegetačního období každé 2 týdny hnojit tekutým draselným hnojivem.

Pěstování s jinými rostlinami: Ibišku velmi prospívá, je-li pěstován společně s melouny a okurkami, neboť mají stejné pěstební nároky.

Množení: Předpěstování - v miskách či 7,5 cm sadbovačích. Rostliny otužujeme a přesazujeme při dosažení výšky 10-15 cm.

Přímý výsev-Před výsevem namočíme semena na 24 hodin do teplé vody. Pro zkrácení doby potřebné k vyklíčení je možnost namočit semena na 45-60 minut do bělidla, poté je opláchnout a vysévat. Další možností je přelit semena vroucí vodou, přes noc ponechat stát a následně vysévat. Případně semena vložit po třech do tvořítek na led, několik hodin nechat přemrznout a pak vysévat. Pokud půda dosahuje teplot asi 16 C, vyséváme semena do řádků vzdálených od sebe 60 cm; stejnou vzdálenost udržujeme i mezi jednotlivými rostlinami. Další z možností výsevu je setí do hnízd, vzdálených od sebe 20-30 cm. Při jednocení zachováme nejsilnější rostliny.

Ošetřování: V chladnějších oblastech je vhodné začít s pěstováním na počátku jara ve vytápěných foliovnicích nebo sklenicích. Pokud nejsme schopni zajistit vytápění, přesuneme výsadbu do pozdějších jarních termínů. Díky podpurným tyčím hluboce upevněným v zemi, dáváme rostlině možnost lepšího, vzpřímenějšího, růstu a tím i lepší tvorbu květů. Ochranným prvkem jsou nám draselná hnojiva, velký spon a pravidelné ošetřování během počátečního růstu.

Choroby a škůdci: Je třeba preventivně chránit rostliny proti mšicím, neboť napadené rostliny jsou oslabené a pokroucené. Taktéž padlí brzdí růst a způsobuje až úhyn jednotlivých rostlin. Žloutnutí, lepkavost a plesnivost listů způsobují molice, které tvoří shluky na spodní straně listů. Vzlétnou při otřesu rostlinou.

Sklizeň: Sklízíme plody naostřeným nožem nebo nůžkami, dokud jsou plody mladé,. Pravidelnou sklizní zajistíme vyrovnanou produkci. Plody možno uchovávat po 10 dní ve spodní zásuvce chladicího spotřebiče, zabalené v igelitových sáčkách.

(BIGGS, MCVICAROVÁ, FLOWERDEW, 2004)

Beta vulgaris subsp. cicla manglod

Chenopodiaceae

Popis: Dvouletá bylina pěstována jako jednoletá. Obsahové látky: vysoký obsah železa, draslíku, sodíku, vynikající zdroj beta karotenu – prekurzoru vitamínu A. Řadíme jej mezi listové řepy, které jsou blízce příbuzné s řepou červenou, avšak na rozdíl od ní se z nich konzumují pouze čisté listy.

Původ: Pochází se Středomoří. Ve 4. století př. n. l. Aristoteles popsal první zmínky o červeném mangoldu. Jeho následovník Theophrastus zaznamenal existenci světle i tmavě zelených odrůd mangoldu. Z velké Římské říše se rozšířil až do střední a severní Evropy. Ve středověku pak následovalo jeho šíření přes Malou Asii až na Dálný východ. V 17. století se dostal až do Číny.

Nároky: Pravidelně okopáváme, popřípadě mulčujeme dobře rozloženým organickým materiálem. Za suchého počasí vyžadují rostliny 9-13,5 L vody týdně, ačkoli jsou k suchu poněkud tolerantní. Na podporu rostlin v růstu nutno sypat granulovaným hnojivem nebo zalévat tekutým základním hnojivem.

Pěstování: Tato bylina je velmi tolerantní k různorodým půdním podmínkám. Nejlépe se mu však daří na lehce zastíněném nebo slunných stanovištích s živnou, dostatečně vlhkou a dobře propustnou půdou. Na půdách chudých má bylina tendence k vyhánění do květu, a proto se doporučuje zapracovat před výsadbou do půdy dostatek dobře vyžralého organického hnojiva. Vhodné pH půdy se pohybuje v rozmezí 5,6-7,5. Půdy kyselé je z toho důvodu nutno vápnit. Teploty vhodné pro pěstování se pohybují v rozmezí 16-18 C, dobře však snášejí teplotní výkyvy. Bez velkých obtíží přežívají zimní mrazy až -14 C. Letní vedra snáší mangold lépe než pravý špenát, který většinou vyhání do květu.

Pěstování s jinými rostlinami: Dobře se mu daří vedle fazolí, kromě plazivých druhů, salátu, cibule a košťálovin. Taktéž jej můžeme pěstovat společně se česnekem, koprem, rozmarýnou, tymiánem, mátou a šalvějí.

Množení: Předpěstování – v sadbovačích nebo truhlících a později vysadit na záhon.

Přímý výsev - abychom si zajistili vysoký výnos během celého roku, vyséváme semena dvakrát do roka. Mangold vysetý v polovině jara můžeme sklízet v létě, kdy také uskutečníme druhý výsev určený pro pozdější sklizeň. Později vyseté

mangoldy méně plodí. Hrstky 3-4 semen vyséváme do 1-2 cm velkých důlků vzdálených 23 cm od sebe. Spon mezi řádky se odhaduje na 45 cm, mezi řádky aspoň 38 cm. Při jednocení odrostlých semenáčků ponecháme po jednom, nejsilnějšího vzrůstu. Skvěle se též uplatňuje jako seřezávaná zelenina, vysazovaná na pečlivě připravený záhon, sázena naširoko či do řádků vzdálených na šířku motyky.

Ošetřování: Přesto že je otužilou bylinou, překryjeme raději přezimující plodiny přenosnými kryty, zahradnickou textilií nebo polyetylenovou fólií. Proti ozobání semenáčků ptactvem, doporučeno pěstovat mezi vysokými košťálovinami nebo fazolemi.

Choroby a škůdci: Povětšinou se během pěstování neobjevují větší komplikace, avšak bychom si měli dávat pozor na plísně během růstu mladých semenáčků, kde se opakovaně objevují hnědé skvrny na sestříhávaných semenáčcích. Problém nám může dělat i ptactvo, které ozobává semenáčky.

Sklizení: Na jaře vysetý mangold můžeme sklízet již v polovině léta. Jako první sklízíme vnější listy, pokračujeme ke středu a na závěr seřízneme bázi stonku. Dáváme pozor, abychom neponičili kořen. Odstraníme všechny škůdci porušené nebo poničené listy. Pokoušíme se o pravidelnou sklizeň, která nám podpoří růst. Je zde možnost seřezávat mangold opakovaně. Nejvhodnější jsou semenáčky, které ostříháme, jakmile dosáhnou výšky okolo 5 cm. Výhony znovu obrazí, avšak po 2-3 cyklech opakování bychom je měli nechat v klidu dorůst do výšky alespoň 7,5 cm. Taktéž je tu možnost otrhávat z rostliny postupně jednotlivé listy a později zralou bylinu uříznout asi 2,5 cm nad povrchem půdy. Z pahýlu znovu vzrostou nové listy. Nejchutnější jsou listy hned po utrnutí. Čerstvé 2-3 dny vydrží listy v polyetylenovém sáčku či salátové zásuvce.

(BIGGS, MCVICAROVÁ, FLOWERDEW, 2004)

***Brassica chinensis* zeli čínské**

Brassicaceae

Popis: Jednoletá nebo dvouletá zelenina pěstující se jako jednoletá. Sklízí se jedlé listy, stonky a květní výhonky. Polootužilá. Obsahové látky: nízký obsah vitamínu C a kyseliny listové.

Původ: První zmínky o pěstování pocházejí z 5. století n.l. Nikdy nebylo nalezeno volně rostoucí v přírodě., a proto se má za to, že se stal spontánním křížencem okrouhlíce a brukvovité zeleniny choi. Do východní Indie a Malajsie jej přinesli čínští osadníci a cestovatelé, kteří zde udržovali svou domovskou kulturu. Ve 14. století objevili tuto plodinu Evropané na Malagu, který obývali čínští kolonisté. Roku 1751 nechali misionáři poslat semínka této plodiny do Evropy, avšak ještě dlouho poté byla zelenina považována za kuriózní. Teprve v roce 1970 se započalo s velkoplošným pěstováním této plodiny v Izraeli a následným vývozem do Evropy.

Nároky: Zelí čínské vyžaduje těžší půdy, dostatečně zavlažované a propustné s odpovídajícím množstvím organického hnojiva. Měli bychom se vyvarovat půdám příliš těžkým i lehkým. Půdy s nedostatkem živin pro danou plodinu, máme možnost dohnojit organickými hnojivy a pískem.

Pěstování: Je možno jej též pěstovat na vyvýšených brázdách či záhonech. Předseťová příprava půdy je zastoupena pracovními operacemi jako je zrytí pozemku a u kyselých půd vápnění, neboť požadované pH se pohybuje v rozmezí 6,5-7,0. Nebezpečí nádorovitosti hrozí na více zásaditých půdách. Vysazujeme na slunná otevřená stanoviště, přechodně snáší i polostín. Po celou dobu vegetace je nutno dostatečně zavlažovat, nesmíme dopustit, aby vyschl. Jelikož se jedná o mělce kořenící plodinu, zavlažuje se mírně, ale často. Nedostatek vláhy má nepříznivý vliv na růst hlávek. K udržení vláhy v okolí rostliny nám dopomůže mulčování. Na chudých půdách je nezbytné v okolí přesazených rostlin rozsypat granulované, nebo rozlité tekuté základní hnojivo, které napomůže růstu rostliny. Koncem léta stáhneme měkkým svázáním listy soudkovitých odrůd ke středu hlávky. U odrůd s pevnými hlávkami toto opatření není potřeba. Čínské zelí se doporučuje na pozemku střídat s dalšími košťálovinami.

Pěstování s jinými rostlinami:

Množení: